

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Fortuna

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

nisi cum fiscaliquid cecidit, sic euenit, vt vel non cadere atque euenire, aut aliter cadere atque euenire poterit. *Sec. Cic. lib. 2. de Diuina.*

Fortunæ nomen à volubilitate inditum est. Nam quæ prius Fortuna à vero dicebatur litera V. mutatione in F. affinem (quod in plerisque dictionibus factum est) in fortunam abiit. Cuius præcipuum opus esse poetæ finxerunt, ima summis, imis summa committere, rerumque omnium vicissitudinem inducere & cuncta inuertere: cuius quidem vertiginis ergo *Φερεσίδος τυχη* à Pindaro appellatur.

Fortuna dicitur à fero fers, quod temere & sine ratione feratur. Est enim fortuna accidentium rerum, subitus atque inopinatus euentus. Hæc eadem fors dicitur. *Terentius: O fortuna, ô fori fortuna, Se nunquam es perpetuo bona.* Aliud (ait *Donatus*) est fortuna, & aliud fors fortuna. Fortuna dicta est incerta res, fors fortuna euentus fortunæ bonus. Nam fors fortuna est, cuius diem festum colunt, qui in arte aliqua viuunt, huius ædes trans Tyberim erat. Sane fortunæ vocabulum medium est, sed cum fortunam solam dicimus, intelligimus felicitatem, vnde fortunatos felices nominamus, infortunatos vero infelices, & infortunium malam fortunam: fortunare est prosperare, & bonis augere. *Cicero: Tibi patrimonium diu fortunent.* Hinc fortunæ dicuntur diuitiæ, & fortunatim aduerbium prosperare ac feliciter. *Plautus: fortunatim omnia succedant.* Fortunæ etiam Insulæ in mari Atlântico vltra Gorgonas sic dicitur à fructuum vberitate.

Fortuna & casus sic differunt, quod casus in plus est, quam fortuna, quia omne quod est, à fortuna, est à casu, sed non conuertitur. Casus, non solum est in hominibus, qui voluntarie agunt, sed etiam in aliis animalibus, sicut quod equus casu venit, quando salutem adeptus est, licet causa salutis non venerit. In his, quæ simpliciter fiunt, causa alicuius extrinseci, tunc dicimus, quod fiunt à casu. Sed à fortuna dicimus illa fieri cæcun de numero eorum, quæ sunt à casu, quæcunque accident in habentibus propositum. Quare infans & bestia nihil agit à fortuna. *Ex Arist. lib. 2. Phisic.*

¶ LOCI BIBLICI.

Fortunæ quod tribuitur, vulgo Scriptura ad Deum refert, vt videre est. *Exod. 21. 13.*

Fortuno nihil accidit, *Exod. 21. 13. Deut. 19. 5. 1. Sam. 5. 9. 12. & 9. 19. 20. 1. Reg. 13. 24. 1. Cron. 16. 33. Ez. ecb. 21. 2. 1.* Vide Dei prouidentia.

¶ PATRYM SENTENTIAE.

Fortuna est accidentium rerum subitus atque inopinatus euentus. Multa enim, inquit Cicero, efficit inopinata nobis propter obsecritatem ignoracionemque causarum. *Descriptio fortunæ per Laëtantium l. 3. De falsis sapientia. c. 29.*

Quomodo ergo Dea fortuna aliquando bona est, aliquando mala? an forte, quando mala est, Dea non est? sed in malignum cæmonem repente conuertitur? *Aug. de ciuit. Dei. l. 4. c. 18.*

¶ POETARVM DICTA.

Ouid. lib. vlt. Trist. eleg. 15.

Rera quidem est virtus, quam non fortuna gubernas,
Quæ maneat stabili, quam fugis illa, pede.
Horat. 35. Od. 10. 1.

O diua gratum que regis Antium,
Præfens vel imo tollere de gradu
Mortales corpus, vel superbos
Vertere sanctorum triumphos
Te pauper ambit sollicita prece
Roris colonnæ: te dominam æquoris,
Quicumque Bithyna læcessit
Carpit hinc pelagus cartina.

Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Vrbesque gentesque & Latium serox,
Regumque matres Barbarorum, &
Turpirci metuntur tyranni.

Inturgescens ne pede proruas
Stantem columinam nec populus frequens
Ad arma cessanteis, ad arma
Concitet, imperiumque frangat?

Te semper antest sana necessitas,
Clausos trabales, & cuneos manæ,
Gestans abena, nec fenerus
Vncus abest, liquidaque plumbum.

Te spes, & aliorum fides calit
Velat a panno, nec comitem abnegat:
Vt cunq; mutat a potentis
Veste domos iuicæ linguæ.

At vulgus insidum, & meretrix retro
Por tura cedit, diffugiunt que cadis,
Cum sece siccatu amici,
Ferre iugum pariter dolosi, & c.

Claudius lib. 1. in Ruffinum.
Sed ceteros hominum tant a caligine Solui
Aspicerem lægoque diu florere nocentes,
Vexarique pios iusque labefacta cadebat
Religio, cumque vnam non sponte sequebat

*Asterius, Sæuo qua semina currere motu
Affirmat, magnamque nouas per inane figurat
Fortuna, non arte regi que numina senja
Ambiguo, vel nulla queat vel ne scia nosse.*
Seneca.

Fortuna opes auferre, non animum potuit.
Seneca.

*Quicquid in altum
Fortuna tulit ruitura lenat.*
Horatius.

*Fortuna nunquam perpetuo est bona,
Fortuna sans læra negotio &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertis honores,
Nunc mihi nunc alii benigna.*
Lucan.

Seruat multos fortuna nocentes.
Seneca.

Res secunde non habent unquam modum.
Seneca.

Prospera animos efferrunt.
Plautus.

*Terinde sit quisque fortuna vitur ita præcæ
Ierent.*

*Omni bus nobis se res dant sese, ita meque
Horatius.*

Fortuna non mutat genus.
Martial.

Fortuna multo nimis dat, fati nulli.
Ouidius.

Dat quodcumque libet fortuna rapitque.
Sil. Ita.

Breuis est magni fortuna fauoris.
Horatius.

*Quæ res plus nimio delectauere secunda,
Asiurata quæsent.*
Ouidius.

*Fortuna arbiris tempus dispensat obique
Caveat successibus opio,
Quisquis ab euenit facta miranda potat.*
Iuuenal. Sat. 10.

*Nullum nomen abest, sicut prudentia, sicut
Nos facimus fortuna Deo, scilicet loquimur
Ouid. 1. de Pont.*

*Quid facis ab dementi, cur si fortuna recedat,
Naufragio lacrimas eripis si setus?*
Tibull. lib. 1.

Versatur celeri fors leuis orboreta.
Ouid. 5. de Trist.

*Ræ quidem est virtus quam non fortuna pignat
Quæ moueat stabili, cum fugit illa pede.*
Aulon. in epig.

*Si fortuna iuuat, caueo tolli,
Si fortuna tonat, caueo mergi.
Fama est scilicet bus canasse Agatibolæ regem,
Atque ab eadem Samio sepe ontia, & cetero
Fercula gemmarum cum penetrat auræ, & cetero
Et miseret opes pauperum simul.
Quærenti causam respondit: hec ego qui sum
Sicania sigulo sum genitore fati.
Fortunam reuerenter habe quicquidque reuerent
Dines ab exili progrediere loco.*
Menander.

*Αὐδῶντος ἀν, μὴ νοῦτος τοῖς κούτος τοῦτος.
Homo existens recitare communitas fortuna.
Δὲς τῶ τοῦτος τῶ μὴ τοῦτος, καὶ τῶ τοῦτος.
Si dederis fortune paruum aliquid, accipere
Oὐδὲ μὴ τοῦτος τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Deo pugnare gratum est & fortuna.
Oὐ μὴ τοῦτος τοῦτος οὐδὲ τῶ τοῦτος.
Aliquibus quidem dat, aliquibus auertere
Πᾶσι, & τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Omnibus quidem bene sapientibus excusantibus
Πῶς τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Sicut tunc presentia fortuna negotia.
Σε, ἰφὸς ἰ παρτα τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Permutat autem omnia qua sunt in vna parte
Τοῦτος τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Fortuna mori aua negotia, non consilia.
Τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Casus nobis melius consilia.
Τῶ τοῦτος τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Mortalia omnia mutat necesse mouet habent.
Χεῖρας μὴ τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος τοῦτος.
Tempus mutat facile in seculum.
Ὀς τῶ τοῦτος τῶ τοῦτος τῶ τοῦτος τοῦτος τοῦτος.*

O regnorum magnis fallax
 Fortuna bonis, in praeceptis
 Dubioque nimis excelsa loco.
 Nunquam placidam sepe a quietem
 Certum se sui tenere diem.
 Alia ex alius cura fatigat,
 Vexatque animos noua tempestas.

PHILOSOPH. SENTENT.

Caduca nimirum & fragilia, puerilibusque consentanea crepundis sunt ista, quae vires atque opes humanae vocantur. Affluunt subito, repente dilabuntur, nullo in loco, nulla in persona stabilibus nixa radicibus consistunt: nec incertissimo flatu fortunae, huc atque illuc acta quos in sublime extulerunt, improbitate recursu detritos, in profundo cladum miserabiliter immergunt. Itaque neque debent existimari, neque dici bona, quae infelicioum malorum amaritudinem, desiderio sui duplicant. *Val. lib. 6. c. 1. de varietate casuum.*

Sapienter fecisse videri possunt, qui fortunam voluerem, caecam, variamque fixere, nihil certe hac vna (si quid illa est) inconstantius, nihil magis variabile: nunc blanda & indulgens, nunc saeva & infesta, nec ullis infestis irascitur, quam quos indulgentissime fovit: sitque ex matre subito non terca, ex nouerca mater necesse, si quaeratur causa, alia reddi possit, quam quod ita libeat, quodque incerta sortis sint res humanae. Circumferit sese tamen stultam mortalitas, prudentiamque reputat suam, tanquam homo semper sapiat, praesertim in rebus subitis & inopinatis, in quibus ne sapientes quidem satis sibi sapient. *Sabellus de subita misat. fort. libro 7. c. 8.*

Subibat me, inquit, non de nihilo veteris praesaeque doctrinae viros innoxile ac pronunciasse caecam, ac prius exocularam esse fortunam, quae semper suas opes ad malos & indignos conferat: nec unquam iudicio quenquam mortalium eligit. *Apule lib. 7. c. 1. c. 2.*

Fortuna non est, nisi in agentibus a proposito & a voluntate. Casus est solum in animalibus irrationalibus, & in rebus inanimatis, unde dicitur, quod casu tripus cecidit, & itetur. *Aristot. lib. 2. Physic.*

Fortuna superexcellens impedit felicitatem. *Aristot. lib. 7. Ethicorum.*

Quanto maior est fortuna, tanto minus est secura. *Idem libro 8.*

Sine exterioribus bonis, quorum domina est fortuna, non contingit felicem esse. *Arist. de bona fortuna.*

Vbi plurimus intellectus & ratio, ibi minima fortuna. *Idem.*

Non solum ipsa fortuna caeca est, sed etiam eos plerumque caecos efficit, quos complexa est. *Cic. de Amicitia.*

Fortuna amica varietati, constantiam respuit. *Cic. lib. 2. de Naturis Deorum.*

Fortunam nemo ab inconstantia & temeritate seungit. *Idem libro 3.*

Cui spes omnis & ratio & cogitatio pendet ex fortuna, huic nihil certi esse potest. *Cic. in Paradox.*

Sic enim in proiecto res habet, ut nunquam perfecte veritatem casus inueniat. *Cic. de Divinat.*

Nihil enim est tam contrarium rationi & constantiae, quam fortuna. *Idem lib. 2.*

Nam fortunam quidem & laudare, stultitia, & vituperare, superbia est. *Cic. Rhetor. Vter lib. 1.*

Fortunam inianam, esse, & caecam & brutam, perhibent Philosophi, fixaque inquit globosi dicunt esse volubiles. *Idem Rhetor. minor lib. 2.*

Et non multum potest obesse fortuna, qui sibi firmius in virtute, quam in casu praesidium collocant. Nam si quis ipse non multum collocant in casu, quid est quod ei magnopere casus obesse possit? Quod si in eos plurimum fortuna potest, qui suas rationes omnes in casu collocant, non sunt omnia committenda fortunae, ne magnam in nos nimis habeat dominationem. *Idem libro 4.*

In rebus omnibus modo inferior, modo aequior est fortuna. *Plautus lib. 10.*

Solet fortuna leui momento res maximas decernere. *Fluuiar. in Cleomene.*

Maxima bona hominibus maxime indignis fortuna temere largitur. *Dionys. Halic. lib. 1.*

Instabilis & mutabilis admodum est fortunae felicitas: & difficile est, vel in quantumvis beatis hominibus, afferere quando haec ipsi sit duratura. *Idem lib. 4.*

Fortunae non est indendum, quum homines saepe eam sint experti in suis malis & bonis, quam sit variabilis & incerta. *Idem libro 6.*

Fortuna virtutem sequitur. *Livius, Dec. lib. 4.*

Quae summa ratione & consilio aguntur, fortuna saepe sequitur

tur. *Idem.*
 Per omnia humana, maxime in res bellicas, fortuna

lib. 9.
 Fortuna plus humanis consiliis pollet. *Decad. p. 14.*

Ex summa retro voluit fortuna conuenire. *Idem.*

Quo se fortuna, etiam fauor hominum iudicat. *Idem.*

Rumpit, interdum moratur propoita hominum, *Idem.*

leius *Varer. lib. 2.*

Aduersas res fortuna cupido animo inuigil, *Idem.*

tribuit. Eadem vbi malignitatis obuii tibi impugnat, *Idem.*

lum plurima ac maxima, sed etiam perpetua bona conuenit. *Idem.*

Max. lib. 7. c. 1.

Quae fortuito patimur, non oportet nos praecipue *Idem.*

bilis amaritudinis iudicare. *Idem lib. 2.*

Quae casus offert, in sapientiam vertenda sunt. *Idem.*

libro 1.

Illudit tyranno fortunae, per vanitatem ipsius. *Idem.*

bro 10.

Verfabiles fortunae motus ludunt mortalitatem: *Idem.*

tes quodam in sidera, nunc ad Cocytum profunda mergunt. *Idem.*

Marcell. lib. 14.

Fortuna vbi primum aduersa conspicitur, ipsa plerumque *Idem.*

tium mentem proterit, atque in futurum recidit. *Idem.*

bello *Vandal. lib. 2.*

In rebus se offerentibus fortuna neglecta, non appropinquat. *Idem.*

Fortuna in omni re dominatur, ea res cunctas excedit. *Idem.*

quam ex vero celebrat obiciturque. *Salust. in Catilina.*

Humanarum rerum pleraque fortuna regunt. *Idem.*

Grauis est casus e regno in leuitium. *Idem.*

Quippe res humanae ita se habent. In victoria vel in *Idem.*

ri licet, sed res aduersae etiam nos detrahunt. *Idem.*

Res humanae fluxae & mutabiles sunt. *Idem.*

Dominum rerum collabi solet, bona mens praesertim *Idem.*

bone mentis surpatio, nullum tristioris fortunae recusat. *Idem.*

Val. Max. lib. 14.

Mortalium negotia fortuna versat. *Idem lib. 5.*

Nemo nimis fortunae credere debet. *Idem lib. 5.*

Humanae vitae conditionem praecipue fortuna *Idem.*

mus dies continet. Quia plurimum intellet, quibus *Idem.*

choetur, & quo sine claudatur. Ideoque dominum *Idem.*

fuisse iudicamus, cui & accipere lucem prosperae *Idem.*

ecide contigit. Medii temporis curius, prout fortuna *Idem.*

culum rexit, modo aspero, modo tranquillo *Idem.*

spe semper minor, dum & cupide votis extenditur, *Idem.*

ratione coniumitur. Namque, si eo bene vi *Idem.*

amplius efficit, numeram annorum maiorem *Idem.*

superando. Enimvero nimio studio retinendum *Idem.*

bro 9.

Etiam naturam plerumque fortuna corrumpit. *Idem.*

permiscere fortunae, etiam naturam deducunt. *Idem.*

Destinata salubriter omni ratione fortuna *Idem.*

Eod. lib.

Nunquam diu eodem vestigio stat fortuna: *Idem.*

quae otuncque felicitatem habeant, inuidiam tamen *Idem.*

rem. *Idem lib. 4.*

Fortuna quos vni credere cogit, magna ex parte *Idem.*

magis quam capaces facit. *Eod. lib.*

Suam quique fortunam in consilio habet, cum *Idem.*

berat. *Idem lib. 5.*

Dignus est omni malo qui erubescit fortuna, & *Idem.*

talitate sententiam: ac misericordiam despicere *Idem.*

negaturus est. *Eod. lib.*

Fortunati semper pacem quaerunt. *Eod. lib.*

In communi calamitate suam quisque habet *Idem.*

Fortuna belli artem victos quoque docet. *Idem.*

Sine pedibus dicitur esse fortunam, quae *Idem.*

habet: cum manus porrigi pinnae quoque *Idem.*

finit. *Idem eod. lib.*

Contra obsequia fortunae, non satis causa *Idem.*

bro 8.

Quis neget eximiam quoque gloriam, *Idem.*

virtutis esse beneficium. *Idem.*

Fortuna rebus, iam iam perit, umque *Idem.*

plerumque, vertit in gloriam. *Idem.*

Non est lapsus fortuna tenenda. *Idem.*

Multum tum in omnibus rebus, tum *Idem.*

li. 6.

Sic & ad subeundum periculum, & ad vitandum, *Idem.*

tuna valet. *Idem.*

Fortunae credendum est, & ad vitandum *Idem.*

lib. 7.

Fortuna plerumque eos, quos plerumque *Idem.*

ad duriorem casum reuertat, superiorum *Idem.*

lib. 10.

ignotis. Multi enim cum ratione futura praevidere non possunt, patiendo res intelligunt demum. Antonius in Melissa, part. 1. sermone 70.

Idem. Eum nequaquam beatum predicandum dixit, qui propter amicos, aut alias fortunae dotes exultaret, haec enim sunt fallacia & caduca omnia, quae fortunam in sua potestate habet. Maxim. serm. 18.

Triptol. Max. Cum audiret Minutium collegam ab omnibus mirum in modum collaudari, quod nonnullos hostes iam deiecerat: se magis secundam Minutii fortunam, quam aduersam pertimescere, dicebat. Non ignorabat enim, quam variae essent fortunae vices. &c. Plut. in vita Fabii Max.

C. Marius, non sane mentis hominem esse aiebat, qui se fortunae committeret. Brui. l. 2. c. 27.

Anonymus. de Mario tyrannorum septimo dictum est, quod vno die factus est imperator, altero visus est imperator, tertio interemptus est a milite, qui percussurus illum dixerat. Hic est gladius quem ipse fecisti. Fucrat enim opifex ferrarius. Allusit autem interemptor ad illud proverbium, tuo te gladio iugulo. Trebell. Pollio.

Seuerus Imper. Celebratur Seueri Imperat. dictum: Omnia fui, sed nihil excedit. Sentiens, iese ex humili loco per literarum ac militiae officia plurimis gradibus fauore fortunae ad imperii fastigium fuisse perductum: sed nihil feliciter cessisse, aut nulla in re sibi placuisse. Aelius Spart.

Chilon, quum quidam propter sua mala doleret, dixit: Si alio die omnium mala perpenderis, minus aegre feres tua. Stob. serm. 18.

Pitrua, prudentium virtutum esse dixit, ne quid nil fiat caecum, fortium autem, id quod factum est, moderate ferre. Stob. serm. 18.

Diogenes in casu quodam aduersos quum incidisset, dicebat, Benefactum, o fortuna, quod tam viri inter mihi praefueris. Idem in huiusmodi casibus alta voce cantillabat. Stob. serm. 106.

Zeno naufragum passus, cum vna cum opibus omnia amisisset, immobilis valtu, Euge inquit, fortuna, quam opportune nos ad hoc palliolum redegit. Max. serm. 8.

Socrates. Xantippe dicebat, cum infinitae mutationes & Rempub & ipsos occupassent, in omnibus se similem vidisse Socratis vultum & exiens domo, & domum redeunus. Ad omnes enim fortunae vndeque ingruentes procellas moderatus & concinnus erat. Stob. serm. 106.

Idem dicebat, idem esse in gymnico certamine victum, contumeliam actionem aduersario mentare, & in vita victum a fortuna, eam accusare: quasi nescias quomodo iure quibusque legibus in vita certamen cum ipsa descendimus. Stob. serm. de pusillanimitate.

Archytas Pythagoreus dicebat, non difficile est aduersam fortunam commode ferre, sed prosperam. Omnes etenim, inquit, quando in miseria permanent, ut plurimum moderatis modestisque moribus esse videntur, in rerum autem successu elatis animis, &c. Stob. serm. de virtute.

§ SIMILITUDINES.

Maximi Monachi. Similis est fortuna sagittario: interdum enim in nos iaculans tanquam in scopum quendam, interdum in ea, quae nobis adherent, omnia dirigit. Sermon. 18.

Epicteti. Fortunae vita implicata similis est torrenti. Est quippe turbulenta, & limo repleta, ingressu difficilis, violenta, obrepente, & momentanea, Apud Stob. serm. de virtute. qui est in ordine primus.

Iosephi Iudae. Quemadmodum ineptorum est, secunda fortuna nimium esse ferri: sic mollium est, aduersa deijci, & terri, facili enim est in vitrae mutatio. Apud Max. serm. 18.

Euripidis. Cui speculum ad motum puellae faciem arguit. Sic improbos homines fortuna. Apud Stob. serm. 88.

Plutarchi. Velut si quis caecus in quempiam incidat, illum caecum appellat, qui non vitare potest: Sic nos fortunam facimus caecam, in quam nostrapte incidimus caecitate. In Moral.

Ut alius ventus secundus, alius aduersus: Ita alius fortuna fauet, alius auertitur. In Moral.

In Olympis, non licet vincere, delecto aduersario, sic in vita quocumque obtingit fortuna, cum ea luctandum est. In Moral.

Ut si non secatur vitia, nisi prius cinere & aceto praemollitum, nec ebur in seculi potest zytho prius molle fiat: Sic fortuna non potest reddere vulneratos animo, nisi accesserit malitia. In Moral.

Seneca. Ut pumilio, etiam si in monte consistat, pusillus est; Colossus etiam in puteo, magnus: Ita sapiens in quacumque fortuna suis bonis magnus est, stultus & in summa fortuna humilis. Apud Erasmo.

Ut apparatus scenae quia commodato datus est, statim redditur & sine querela: Ita quaequid in vita contingit magnificum, siue ferius, siue mox a fortuna repetatur, aequo animo reddemus, si his tanquam commodatis venimus. Apud Erasmo.

Ut quando illa tebis distulatur, magno quidem fragore, verum nulla noxa: Sic inualtus fortunae nihil potest in sapientem. Apud Erasmo.

Socratis. Quemadmodum ignis in foco splendet: Sic mens

quoque in bona fortuna. In Ant. Meli. Spart. sermone.

Ut qui nauigant ventis secundis, in promptu mento, quibus contra tempestatem aduersam vitantur: bona fortuna sapientum, etiam ad in fortuna parantur. Apud Stob. serm. De prudentia.

Ut. Quemadmodum imperiti artifices, cum in magnas lubidum bases, magis conspicuum reddunt, ita fortuna si pusillo animo minus amantur, & arguit magis animi humilitatem. In Moral.

Qui morbo comitiali sunt obnoxii, furore depresso, nam illico capitis vertigine laborant. At inde etiam exherit fortuna, protinus arguit cuiusmodi sunt. In Moral.

Ut honoratior est domus, si luceat ignis, quemadmodum mi gaudio condecoratur. In Moral.

Ut qui morbo laborant, cibos pusillimos delectant, & recusant, si quis sedere compellat, idem valetudini, calco quoque aut cape lubenter vestitus magna fortuna inuicunda sapientibus humilitate iuuatur. In Moral.

Seneca. Canis quicquid excipit, protinus ad se ad ipem futuri hiat: Ita quod expectantibus fortuna sine vlla voluptate dimittitur, statim ad caput reuertitur. In Moral.

Ut hederam complexu necat arbores: Ita fortuna dum blanditur, strangulat & perdit. Lib. 6. c. 25.

Folentii. Quemadmodum dormientes, dum in stantur, ut quis pro sompno imaginatur rebus, ita tem vana spe se delusos vident: Ita qui in vana humilitate, delectatione se aliqua affici sibi vident, illi bonorum honorumque splendorem, nihil vana imaginem, ac rei simulachrum potius quam in se habent. In Moral.

D. Georgii, aduersitas magis auget desiderium, femina metuum gelu cooperta fertilibus geminibus premitur vt. relict. Lib. 6. Epistolae. epist. 27.

Platarchi. vt decidua itena lubito extinguitur, ita tana lubito in summa prouocet, & repente in vltima Morat.

Ut terra fertur aliquando copiose pronentur, ita ligna: & in inanimantibus aliquando fertur fertur, ita litas est: & in mari quando temperas, ita in vna sic in vita vari fortuna cauis. In Moral.

Plut. vt in rerum natura, quae spectatissime bonum marefecit, veluti rose, lilia, vioia, cum alia duntaxat minimum vita quae florulentissima sunt, cuiusmodi videntur. Lib. 16. c. 15.

Nucchi. quod pauper quondam repente diuersitas est fortuna: quae indignos homines felicitate sua integros. Num prioris conditionis oblitus, venter agis? non cogitans, quanta sit lubrica fortuna: nihil nim te sublimis exeat, vt illius grauior causa pareret. In Epist. ad Regul.

Vt in vna regna & opes non magis persequi quam curat, quae: sed vt in seculari ludo, aut in nune referuntur illuc. Sola virtus & vniuersa de vna & firme possessio. Epist. Lepist. 414.

Max. Tyr. I Latonia. Quemadmodum nocte lunam maiorem claritatem ostendat, ea quae pauca sunt, praeter ea quod noctu profunda obcuras circumstantia splendorem, interdum vero quasi certamine tenui, quae lucet cum valentissimo solis fulgore subrepto oblitum norem claritatem oportet. Sic etiam tenuis necesse bonum tentationem cum malis examinari contingit, sic vna quae minimum, excellentissimumque esse videtur: quae in vna vna profundis parua aliqua fontilla, aut oblitum vna lux splendorem late ostendat, at si ei cum suis circumstantiis, contentioneque proponas, tunc quae quod vere est opumum: cum hialiter feceris, occidit tunc atque confundit. Sermon. 24.

Epicteti. Quemadmodum in paruo humo quae cubare hominem sanum melius est, quam in amplissimo, ita in exigua fortuna melius est, quam in magna, quae trahentem feliciter agere, quam in magna fortuna, quae diuitis feliciter agere. Apud Stob. serm. De Temperantia.

Thyri. iucundissime quicquid copias possidet, eritium: Et bonorum visorum animus tranquillum, sed bet post multas tempestates, calumnias & iniurias, agnat. 114.

Quis frequenter intentantur ab hostibus, tandem temunt: Et per varias tempestates animus quoque in apoph. 118.

Magna est corporis imbecillitas, quod ab omni causa leditur. Et satis magna, super quae aduersa

Zenodotus indicat dici solum de iis, qui in extremas vedatis calamitates in istem denno in pristinam felicitatem restituerunt. Quod alius conduiit coquus, aliter condiam. Vbi quis rem omnem novat & pervertat, conveniet Plautinum illud.

Bona nemini hora est. Publius. Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Ita fortuna temperavit res mortalium, ut quod huic letum est, alij pariat dolorem. Dehinc euenit Ciceroni de his athenis Dugill. r. Osculana pugna.

Festus pompeius indicat: Osculanam pugnam pro uerbo dici solitam quoribus uictis uincerent. Per manus tradere. Aul. Hircius. Quod successione quadam ab alio ad alios devenit. De manu in manu. Cicer.

A superiore non est que quaque dissimile est. Traduntur & qui commendantur Terenti. Hanc in manu dat.

HEROGLYPHICA.

Vulgatissimum illud inter Heroglyphica, Fortunam nunc fortunam, ut vulgus nunc sphaera alicui, ut Cebes, insistentem pingere: siue ut eam rerum Dominam ostenderent. (qua de causa Appelles eam in sedem collocauit) siue ut eius instabilitatem coarguerent. Pier. Val. lib. 29. pag. 378. F.

Veteres quum Fortunam plurimum tribuerent eamque negotiorum pene omnium arbitrum opinarentur: simulacrum eius dextra clauum sinistra cornu copiae tenere finxerunt: quod bona & commoda ab eodem omnia proficisci crediderunt: unde diuitias & opulentiam fortunam appellauerunt, vni illi regendi elargienteque facultatem concessam arbitrati. Pier. Val. lib. 45. pag. 444. f.

Vt vero eiusdem inconstantiam notarent, sedentem eam in pila sculpebant. Idem eod. lib. pag. 445. A.

Capricornum signum, quod in multis Augustis Caesaris numismatis videmus, summan, ut Astronomi tradunt, sub se natis protendens felicitatem, hieroglyphice nonnunquam significat secundum Fortunam, summamque felicitatem. Idem ibid.

Lactantius fortunam pictam a veteribus fuisse testatur cum copia & gubernacula, tanquam opes tribuat & rerum humanarum teneat regimen. Vnde & omnipotens a plerisque vocata est, quod pro arbitrio possit diuitias commutare, victorias largiri, pauperem subleuare, & opulentum deprimere.

Pacuvius de ea sic ait: Fortunam insanam esse, & brutam perhibent Philosophi. Saxig. ad insar globos praedicant esse volubilem. Quia quo saxum impulerit fors, eo cadere fortunam autem manent: caecam ob eam rem vocant, quia nihil cernat, quo se applicet: insanam autem aiunt, quia atrox, instabilisque sit: brutam quia dignum aut in dignum nequeat inter noscere.

Plutarchus in libello de fortuna Romanorum ait, umbram eximia & antiquae fortunae, cum primis fundamentis eiectionem fuisse. Primus, inquit, fortunae delubrum Ancus Martius subtraxit fortunamque virili nomine dicauit. Propterea fortalis, quod in victoria fortiter obtinenda, priores sunt fortunae partes.

Bladius libro primo de Rom. Triumphante, scribit, apud Nemoensem lacum fuisse templum, fortunae curibus, ubi virgines Deae immolarent. Certum est Tullium Regem, suos omnes actus fortunae adscripsisse, cuius beneficio ab ancilla matre, ad regnum fuerat electus.

Fuit & apud Romanos fortuna barbae simulacrum, quae cultoribus suis malas speciosius vestiret: se spernentes, male barbatos, glabrosque redderet.

Fuit & Virrius, fortunae simulacrum, bona scilicet & male ara vetus, inquit Cic. lib. 3. de Legib. Fuit in exquilis malae, & exercebat fortunae.

Plin. lib. 35. c. 5. Bonae fortunae simulacrum a Praxitele factum, Romae in Capitolio fuisse, &c.

F A A V L A.

Robustus Bos.

Contemnebat praeter reliquos boues, socios suos, vnus eximius viribus praeditus. Sed cum post arationem illi etiam iuga & alia onera impotisset agricola, reuerfus in stabulum post matutinam ferociam maximam, vesperi placidissime dimisso capite altitit. Fabula indicat, & virtutem negotiosissimam solere esse, & cum fortuna plerunque mutari animos. Inde haec duo nota sunt:

Kαλπὸν ἐὼς τὸν ἔμπετον & : Τὸς γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιτήδειον ἀνθρώπων. Οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἀντιπαρῆγε ἀνθρώπων. Id est: ut Cic. vertisse traditur.

Tales sunt hominum mentes qualis pater ipse. Inppiter autem ferus Iustitiam lampade terras Viatores.

Duo vna faciebant iter, quorum alter perpetua in cogitatione de victu parando verlabatur, alter in bona felicitate fortunae alacriter pergebat, quo intenderat. Hoc ille mirari, & querere de socio suo, quoniam res tantam animi tranquillitatem efficeret: nam ego quidem curis & sollicitudinibus distringor, dum mecum reputo, quam rationem, & quod consilium vitae degendae

[Faint text from the reverse page, partially obscured and illegible]

sequar. At ego, inquit ille, iam pridem constitui: ideo animus meus quietus est. Quid constituisset interroganti, respondit: fideliter se quam didicisset artem facere velle, & euentum permittere Deo. Hoc vero ille anxius, ridere, & dicere, se multos vidisse Deo fretos decipi. Atque ita relapsus ad dubitationes & incertas atq; sollicitas deliberationes, cepit inter alia percelli metu cæcitas: atque Deum immortalem, secum inquit, qui te futurum esset, cernendi sensum si forte amitteres? Inque hac formidine subit voluntas tentandæ in tali calamitate progressionis: vtq; antecesserat non longe socium, oculos comprimit arcuissime, & ita per viam caute & attente vadit, spaciumque nescio quam longum clausis oculis conficit, neque videt in via marisupium cum pecunia, quod alteri cuiuspiam viatori elapsum esset. Ideo vero sequens pone socius mox fuffulit, & aliquanto etiam postea æquiore animo quam dudum reliquum i-tidens conficit.

Fabula considerationem neque industriam notat, sed anxietatem & miseriam consiliorum, de qua neq; actiones fere bonæ, & plerumq; id existit cuius aliquem poeniteat. Fortunam autem in rebus humanis posse plurimum: sensu etiam huius versiculi autor:

Οὐκ ἔστι τὸ πρῶτον ἀποδοῦναι τὸ φέρειν πρῶτον.
 Et cecinit præclare Tibullus:
Non opibus mentes hominum curas, leuantur,
Nam fortuna sua tempora lege gerit.
 Picatores.

Cum piscatores diu multumq; defatigati, nil capere potuissent, tandem affectu, perdita opera, tristes domum redire parant. Tum de improbitu Thunnus à reliquis piscibus agitur saltu in nauigium illorum se dedit, quo potiturum præda & læticia abiere. Indicat fabula, sipe numero forte fortuna obuenire ea quæ nulla arte ac ratione parari poterint. Secundum Tragicam clausulam.

Præter spem multa Di efficiunt.
Et spes multos sua frustatur.
 Contræ explicat in præterita Deus.
 Camerar. Fab. & Sep.

Frater.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

FRATER, Græce ἀδελφός, ὁ, ὅ, & ἀδελφός, ὁ, ὅ, fraternus dicitur. Dicitur autem frater, quasi fere alter, secundum Aulium Gellium lib. 13. Nōt. Attic. Et ex sententia P. Nigidij, Salustij in iugurtha Quis autem amicitia: quam frater fratris? aut quem alienam fidem inuenies, si tuus hostis fuerit? Hinc fratria, fratris vxor. Fraterculus diminutiuum, & fratrules, duorum fratrum filij.

Fr. Hebr. Ach. cognitionem habet cum Achad, Vnus. Dicuntur enim fratres qui sunt vnus sanguinis, veri, animi, religionis. Nam in S. Bibliis hoc nomine intelligitur. 1. Natus iisdem parentibus, vel etiam patris, aut matris eiusdem filios. 2. Confranguineus, fratris vel sororis filius. 3. Homo Israelita ex vna 12. trib. 4. Frater iure religionis seu eiusdem celestis benedictionis confors atq; particeps in Christo mediatore. 5. Frater, turæ naturæ, humanitatis, patriæ, vicinitatis, amicus, conterraneus, contribulis, popularis, contubernalis, socius, communitio, conuictor, familiaris, proximus. 6. Frater est discipulus. 1. Chr. 25. 7. 9. 10. Similis, æqualis. Job. 30. 23. Proverb. 18. 9.

Fraternitas, fratrum cœtus & communio. Zach. 11. 14. 1. Pet. 2. 17. Et 5. 9. fraternitas diligenda: Rom. 12. 10. 1. Thess. 4. 9. Heb. 13. 1. 1. Pet. 1. 22. Et 2. 17. Et 3. 8. 2. Pet. 1. 7. Psalm. 133. 1.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Frater qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma, & iudicium quasi vestes vrbium. Prov. 18.
 Fratres in adiutorium in tempore tribulationis, & super eos misericordia liberabit. Ecl. 4. 10.
 Nunquid non pater vnus omnium nostrum? Nunquid non Deus vnus creauit nos? Quare ergo despiciat vnusquisq; vestrum fratrem suum, violans pactum patrum vestrorum. Mala. 2.
 Quicumq; enim fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est ipse meus frater, soror, & mater est. Matth. 12.
 Omnes autem vos fratres estis. 23.
 Decebat autem eum, propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummari. Heb. 2.
 Per iram homicidij fraternitas deperit. Sapi. c. 10.
 Caritas fraternitatis maneat in vobis. Paulus ad Heb. c. 13.

PATRYM SENTENTIAE.

Qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit, necessario fratres sunt. Aug. & hab. 14. 9. 5. Immolans.
 Ismael vt separaretur à populo Dei, non obtulit mater ancilla Agar, sed obfuit fraterna discordia: nec profuit potestas vxoris,

cuius magis filius erat: quia per ipsius iura con-

tinuaris erat, & ex ancilla susceptus est. Aug. lib. 1. de ciuitate dei. cap. 11. Ismael.

Pro seorare necessitas cogit, per alius autem charitatis hortatur, dulcior autem ante Deum est oratio, quam necessitas transmittit, sed quam charitas fraternitas.

Ioan. Chrysost. super Matth.
 Vera fraternitas est, quæ fratrem venerat deo, dissolutum, quæ præsentis obsequitur, absente non prode, plaudit, infirmum non deserit, placatum non prode, maiorem metuit. Raban. sup. Matth.

Hæc est vera fraternitas, quæ nullis calibus scinditur, solus dissociare vel deserere locorum vel temporum non præualent, sed nec mors quidem ipsa diuidit.

Hæc est vera & indiuidua fraternitas, quæ genuina affectione ac virtute concreuit, cuius semel inuicem inuicem deriorum varietas, nec contentiosa dirumper commotatum. In collationibus patrum & abbas 19. 19.

Nihil prodest, si moribus ac proposito diuincte, donec iungantur, nec obest parili virtute fundatis, per ualla dilungi. Apud Deum namq; morum collationem vnitas, fratres habitatione coniungit. Nec prodest, si integritas custodiri, vbi voluntatum diuersitas, & per primum fundamentum est, substantiam munditatem, & primum habere. Inuicem enim atq; impium est, si patre creatam mundi & omnium quæ in eo sunt, vanitatem, & dilectioni fratris, supplex iulissima, quæ superbie primum mundum est, vt vni quilibet ita iudicet, etiam inuicem, tem atq; consilium esse iudicatis, sius male quæ in omnibus obedire. Tertium est, vt fiat omnia etiam necessaria æstimat. postpositum bono charitatis de qua est, vt credat, nec iustus, nec iniustus de causis penam Quintum, vt aduersus se iracundiam fratris, etiam inuicem, cepiam eo modo quo suam curare desideret, licet in perniciosa alterius esse tristitia, ac si aduersus se iracundiam ueatur, nisi eam quantum in se est, de fratre eum munit. Idem.

Fratres homines omnes inter se. Aug. lib. 2. contra Iudeos. Fratrem non tolerans, in firmum non diligit. Iam quosq; fratres, 21.

Frater infirmitates fratrum tam corporales, quam animales sustinens, est uere fratrum amator. Bern. sup. Cant. sym.

POETICAE SENTENTIAE.

Virg. i. Æn.
 Regna Tyri germanus habebat
 Pugnatio seclere ante alios immantier uenit.
 Quos inter median uenit furor. Ille sicilianus
 Impius ante aras atq; auri sacris arare,
 Clam ferro incautum superat securus armata
 Germania: factumq; diu celauit, Et æque
 Multa malus simulans: uana se iactat, amantem
 Quid. i. Met.
 Viuis ex rapto: non hostes ab hoste tuos.
 Non iocet à genero: fratrum quoq; gratia tuas
 Silius. 16.
 Impia circo.
 Innumero fratres casus damnantis furoris
 Pro sepe armatis interuui p' alia destra.
 Is genti mox durus erat, patrumq; peribit
 Orbati solium lucis disternit fratres.
 Stat. n. Theb.
 Nondum ille per alios
 Manibus, vltices animam seruabat in ira
 Virque superstantem, pronamq; in pectus igitur
 Erigit occulte ferrum: rursusq; labant
 Reliquas tenues odio supplicuit, Et cœlestis
 Iam lætus frater, frater, sub corde relinquit.
 Manil. 4.
 Ecce patrem nati perimunt, natiq; que parentis
 Mutuamque armati coeunt in vulnere fratris.
 Quid. 4. Pall.
 Hoc Celer Orger opus, quem Romanus ipse furor
 Sineque Celer cura, dixerat, ipse rui.
 Neve quis aut mirari, aut scilicet reuerti
 Transcat: audientem uisus detestatur.
 Quod Remus ignorans homines conuenere iure
 Capis & huius populus diuersitate erit.
 Hoc moras, transiit: retro Celer accipit, et
 Ille prorsus duram sanguinolentum lacrimis.
 Hor. 7. Epod.
 Acerba sit a Romanos agant,
 Scelusque fraternitatis:
 Vt immarens fraxit in terram Remi
 Sacer nepotibus eruit.